

İKİNCİ DAİRE

TURGAY VE DİĞERLERİ – TÜRKİYE DAVASI (no. 2)

(Başvuru no. 13710/08, 16345/08 ve 19652/08)

KARAR

STRAZBURG

21 Eylül 2010

İşbu karar AIHS'nin 44/2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tâbi olabilir.

USUL

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan 13710/08, 16345/08 ve 19652/08 no'lu davaların nedeni isimleri Ek'te belirtilen 12 T.C. vatandaşının ("başvuranlar") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne ("AİHM"), İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("AİHS") 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvurulardır.

Başvuranlar, AİHM önünde İstanbul Barosu avukatlarından Ö. Kılıç tarafından temsil edilmiştir.

OLAYLAR

DAVA OLAYLARI

A. Gazetelere ilişkin olarak yürütülen cezai işlemler

Olay zamanında başvuranlar Türkiye'de yayınlanan *Haftaya Bakış*, *Yaşamda Demokrasi* ve *Yedinci Gün* adlı üç gazetenin sahibi, yöneticisi, genel yayın yönetmeni, haber müdürü ve gazetecilerdir. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nin sırasıyla 2 Şubat, 17 Şubat ve 3 Mart 2008 tarihlerinde verdiği kararlarla, her üç gazetenin yayını, yayınlanan çeşitli haber ve makaleler nedeniyle 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 6/5 maddesi uyarınca bir ay süreyle durdurulmuştur. Tartışma konusu yayınların temelde PKK/KONGRA-GEL adlı terör örgütü lehinde propagandaya hizmet ettiği ve yayınlarda örgüt ve mensupları tarafından işlenen suçların onaylandığı değerlendirilmiştir.

Ne başvuranlar ne de temsilcileri sözkonusu tek taraflı işlemlere dahil olmuş, yayınların durdurulması kararlarına karşı yaptıkları yazılı itirazları reddedilmiştir. Sonuç olarak, kararlar uygulanmıştır.

B. Başvuranlar hakkında yürütülen cezai işlemler

Sırasıyla *Haftaya Bakış*, *Yedinci Gün* ve *Yaşamda Demokrasi* adlı gazetelerin sahibi olan Ali Turgay ve Hüseyin Bektaş, 3713 sayılı yasanın 6/2 ve 7/2 maddeleri ve TCK'nın 215 ve 218. maddeleri uyarınca, belirtilen gazetelerde yayınlanan çeşitli makalelerde sözkonusu örgüt lehine propaganda yapmak ve örgüt ve mensupları tarafından işlenen suçları övmek suçlamasıyla yargılanmıştır.

Yukarıda belirtilen başvuranlar hakkında başlatılan ceza kovuşturmasının halen devam ettiği anlaşılmaktadır.

HUKUK

Konularının benzer nitelikte olması nedeniyle AİHM, başvuruların birleştirilmesini uygun bulmaktadır.

I. KABULEDİLEBİLİRLİK

Hükümet, ilgili gazetelerin sahibi ve yöneticisi olan ve haklarında ceza kovuşturması başlatılan Ali Turgay ve Hüseyin Bektaş dışında kalan başvuranların mağdur statüsünde olmadıklarını ifade etmiştir.

Başvuranlar, AİHM'nin *Yıldız vd. – Türkiye* (no. 60608/00) ve *Halis Doğan vd. – Türkiye* (no. 50693/99) kararlarına atıfta bulunarak başvuranların tümünün gazetelerin yayınının durdurulmasından etkilendiğini ifade etmiştir.

AİHM daha önceki davalarda Hükümetin benzer itirazlarını inceleyip reddettiğini kaydeder (bkz. *Tanrıkulu, Çetin, Kaya vd – Türkiye*, no. 40150/98, 40153/98 ve 40160/98; *Yıldız vd*, yukarıda anılan; *Ürper vd. – Türkiye*, no. 14526/07, 14747/07, 15022/07, 15737/07, 36137/07, 47245/07, 50371/07, 50372/07, 54637/07). AİHM sözkonusu davada bu içtihadından ayrılmasını gerektirecek özel koşullar tespit etmemiştir. Dolayısıyla Hükümetin itirazını reddeder.

AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvuruların dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, başvuruların başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru taşımadığını tespit eder. Bu nedenle başvurular kabuledilebilir niteliktedir.

II. ESAS

A. AİHS'nin 10. maddesinin ihlal edildiği iddiası

Başvuranlar AİHS'nin 10. maddesine dayanarak *Haftaya Bakış, Yaşamda Demokrasi ve Yedinci Gün* gazetelerinin yayın ve dağıtımının 3713 sayılı yasanın 6/5 maddesi hükümleri uyarınca durdurulmasının ifade özgürlüklerine haksız müdahale teşkil ettiğini iddia etmiştir. Özellikle ulusal mahkemelerin karar verdiği tarihte gelecekteki içeriği bilinmeyen gazetelerin yayınlanmasının uzun bir süreyle tamamen yasaklanmasının sansür niteliğinde olduğunu iddia etmiştir.

Hükümet ulusal mahkeme kararlarının ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün ve kamu güvenliğinin korunması gibi çeşitli meşru hedefleri bulunduğunu belirtmiştir. Ayrıca, sözkonusu makalelerin içeriği dikkate alındığında, alınan tedbirlerin gözetilen meşru hedeflerle orantılı ve demokratik bir toplumda zorunlu olduğunu kaydetmiştir.

AİHM, yakın zamanda *Ürper ve Diğerleri* (yukarıda anılan) davasında benzer bir şikâyeti incelediğini ve özellikle 3713 sayılı yasanın 6/5 maddesine dayanarak süreli yayının tamamının gelecekte yayınlanmasının yasaklanması uygulamasının demokratik bir toplumdaki herhangi bir “zorunlu” kısıtlama kavramının ötesine geçtiğini ve daha ziyade sansüre tekabül ettiğini belirterek AİHS'nin 10. maddesinin ihlal edildiğini tespit ettiğini kaydeder. AİHM sözkonusu davada bu içtihadından ayrılmasını gerektirecek özel koşullar tespit etmemiştir.

Bu nedenle AİHS'nin 10. maddesi ihlal edilmiştir.

B. AİHS'nin 6, 7 ve 13. ve 1 no'lu Protokolün 1. maddesinin ihlal edildiği iddiası

Başvuranlar AİHS'nin 6/1 ve 6/3 maddelerine dayanarak İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi önündeki yargılamaya katılmadıklarını ve mahkemenin sözkonusu gazetelerin yayın ve dağıtımının durdurulması kararını, savunmalarına başvurmadan verdiğini ileri sürmüştür. Ayrıca AİHS'nin 13. maddesine dayanarak, yayınların durdurulması kararlarına itirazlarının duruşma yapılmadan reddedilmesi nedeniyle ulusal mahkeme kararlarının yasaya uygunluğuna itiraz edebilecekleri bir iç hukuk yoluna sahip olmadıklarını savunmuştur. Ek olarak AİHS'nin 6/2 maddesine dayanarak, ulusal mahkemelerin suçun başvuranların sorumlu olduğu sözkonusu gazetelerde haber ve makale yayınlanması yolu ile işlendiğine hükmetmiş olması nedeniyle durdurma kararlarının suçsuz sayılma haklarını ihlal ettiğini öne sürmüştür. Başvuranlar aynı zamanda AİHS'nin 7. maddesine dayanarak, gazetelerin yayın ve dağıtımının durdurulması kararlarının, yasal dayanağı olmayan bir “ceza”ya dönüştüğünü ifade etmiştir. Son olarak, 1 no'lu Protokolün 1. maddesine dayanarak *Haftaya Bakış*, *Yaşamda Demokrasi* ve *Yedinci Gün* gazetelerinin yayınının durdurulmasının mülkiyet haklarına haksız bir müdahale teşkil ettiğini ileri sürmüşlerdir.

Hükümet iddialara karşı çıkmıştır.

AİHM, dava olayları ve AİHS'nin 10. maddesinin ihlal edildiği tespitini dikkate alarak somut başvurularda ortaya atılan temel hukuksal sorunu incelediği kanaatine varmıştır. Bu nedenle, bu diğer şikâyetler hakkında ayrı hüküm verilmesine gerek bulunmadığına karar vermiştir (bkz. *mutatis mutandis*, *Demirel vd. – Türkiye*, no. 75512/01; *Demirel Ateş – Türkiye* (no. 3), no. 11976/03; *Ürper vd.*, yukarıda anılan).

III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

A. Tazminat

1. Maddi tazminat

Başvuranlar yayın durdurma kararlarının sonucunda gazetelerin uğradığı ticari kayıplara ilişkin olarak 360,000 TL (yaklaşık 177,000 Euro) maddi tazminat talep etmiştir. Ayrıca aynı başlık altında, bireysel olarak uğradıkları zararlar için 38,000 Euro talep etmişlerdir. Ancak maddi tazminat taleplerine ilişkin belgelere dayalı delil sunmamışlardır.

Hükümet, usulüne uygun şekilde belgelendirilmediği gerekçesiyle taleplere itiraz etmiştir.

AİHM, başvuranların destekleyici nitelikte herhangi bir belge ibraz etmemiş olması nedeniyle talebi reddeder.

2. Manevi tazminat

Başvuranlar manevi tazminat olarak toplamda 53,000 Euro talep etmişler, Hükümet miktarın aşırı olduğunu ve ödenmesi halinde haksız zenginleşmeye yol açacağını ifade etmiştir.

AİHM, tüm başvuruların sadece ihlal tespiti ile yeterli olarak tazmin edilemeyecek manevi zarara uğramış kabul edilebileceği kanaatindedir. Davanın özel koşulları ve tespit edilen ihlal türünü dikkate alarak başvuruların her birine 1,800 Euro manevi tazminat ödenmesini uygun bulmaktadır.

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuranlar ulusal mahkemeler ve AİHM önündeki masraf ve giderler için 8,640 Euro talep etmiştir. Bu bağlamda avukatlarının davalar üzerinde çalıştığı süreyi gösteren belgeler ve masraf ve harcamalara dair tablolar ibraz etmişlerdir.

Hükümet talebe karşı çıkmıştır.

AİHM'nin içtihadına göre bir başvuran, ancak masrafların gerçekten ve gerektiği için yapıldığı ve miktarın makul olduğu kanıtlanmış ise bunları geri almaya hak kazanmaktadır. Söz konusu davada elindeki bilgileri ve yukarıdaki ölçütleri göz önünde bulundurarak AİHM başvurulara AİHM önündeki masraflara karşılık olarak ortaklaşa 1,000 Euro ödenmesini uygun bulmaktadır.

C. Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi faizlerine uyguladığı orana üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvuruların birleştirilmesine;
2. Başvuruların kabuledilebilir olduğuna;
3. AİHS'nin 10. maddesinin ihlal edildiğine;
4. AİHS'nin 6, 7 ve 13. maddeleri ve 1 no'lu Protokolün 1. maddesine dayalı şikâyetlerin ayrıca incelenmesine gerek bulunmadığına;
5. (a) Savunmacı devletin başvurulara, AİHS'nin 44/2 maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihinde geçerli olan kur üzerinden Türk Lirasına çevrilmek ve uygulanabilecek tüm vergilerden muaf tutulmak üzere:
 - (i) Aşağıda isimleri belirtilen başvuruların her birine, 1,800 (bin sekiz yüz) Euro manevi tazminat:
 - Ali Turgay;
 - Hüseyin Aykol;
 - Turabi Kişin;
 - Salih Sezgi;
 - Fuat Bulut;
 - Memet Ali Çelebi;
 - Zeriman Dağdelen;
 - Ramazan Pekgöz;
 - Cengiz Kapmaz;

- Nurettin Fırat;
- Bayram Balcı;
- Hüseyin Bektaş;
- Şinasi Tur;
- Kudret Gülün;
- Nurcan Ercan;
- Nevin Nazman;
- Fatma Ayaz;
- Güler Özdemir;
- Ferhat Gürgen;
- Bilir Kaya.

(ii) Ortaklaşa 1,000 (bin) Euro yargılama masraf ve giderleri ödemesine;

(b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten ödemenin yapılmasına kadar geçen süre için Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın gecikme faizi olarak uygulanmasına;

6. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragrafları uyarınca 21 Eylül 2010 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Ek

Dosya No	Dava Adı	Başvuru tarihi	Başvuruyu yapan
13710/08	TURGAY ve Diğerleri – Türkiye	25.02.2008	Ali Turgay, Hüseyin Aykol, Turabi Kişin, Salih Sezgi, Fuat Bulut, Memet Ali Çelebi, Zeriman Dağdelen, Ramazan Pekgöz, Cengiz Kapmaz, Nurettin Fırat ve Bayram Balcı
16345/08	BEKTAŞ – Türkiye	21.03.2008	Hüseyin Bektaş
19652/08	TURGAY ve Diğerleri – Türkiye	9.04.2008	Ali Turgay, Salih Sezgi, Turabi Kişin, Fuat Bulut, Hüseyin Aykol, Memet Ali Çelebi, Zeriman Dağdelen, Ramazan Pekgöz, Cengiz Kapmaz, Bayram Balcı, Nurettin Fırat, Şinasi Tur, Kudret Gülün, Nurcan Ercan, Nevin Nazman, Fatma Ayaz, Güler Özdemir, Ferhat Gürgen ve Bilir Kaya